

ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНСЬКИХ КОЛЯДОК

9. Слостенин В.А. Педагогика: [учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / В.А. Слостенин, И.Ф. Исаев, Е.Н. Шиянов. – М.: Издательский центр “Академия”, 2002. – 576 с.
10. Сляднева Н.А. Информационная аналитика – эзотерическое искусство или современная профессия? [Электронный ресурс] / Н.А. Сляднева // Факт. – 2000. – № 7. – Режим доступа – <http://www.fact.ru/www/arhiv7s6.html>.
11. Сурмін Ю.П. Аналітична діяльність: посіб. для аналітика неприбуткової організації / Ю.П. Сурмін. – К.: Центр інновацій і розвитку, 2002. – 96 с.
12. Фатхутдинов Р. Концепция подготовки специалистов по менеджменту / Р. Фатхутдинов // Высшее образование в России. – 1996. – №4. – С. 31 – 38.
13. Хмельюк Р.И. Профотбор и первоначальная подготовка студентов педагогических институтов: автореф. дисс. ... на соиск. учен. степ. докт. пед. наук; спец. 13.00.01 “Теория и история педагогики” / Р.И. Хмельюк. – Л., 1972. – 16 с.
14. Шапиро С.Б. Знакомьтесь: современный менеджер (портрет в интерьере рынка) / С.Б. Шапиро, В.В. Тарасенко. – Харьков: ЧП “Аркаул”, 1997. – 100 с.
15. Ягунов В.В. Інформаційно-аналітична компетентність керівників професійно-технічних навчальних закладів як суб’єктів управління / В.В. Ягунов // Професійна освіта. Проблеми і перспективи. – 2012. – Випуск 3. – С. 44 – 50.
16. Paul R. Critical Thinking: Tools for Taking Charge of Your Professional and Personal Life / R. Paul, L. Elder. – San Francisco: FTP Hall, 2002. – 384 p.

Стаття надійшла до редакції 12.05.2014

УДК 39(477.83)

Микола Гладкий, кандидат історичних наук, доцент кафедри культурології та українознавства Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНСЬКИХ КОЛЯДОК

В статті охарактеризовано морально-етичний та світоглядний потенціал українських колядок та їх вплив на виховання дітей.

Ключові слова: сім'я, виховання, колядки, традиції.

Літ. 17.

Николай Гладкий, кандидат исторических наук, доцент кафедры культурологии и украиноведения Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко

ВОСПИТАТЕЛЬНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ УКРАИНСКИХ КОЛЯДОК

В статье проанализирован нравственно-этический и мировоззренческий потенциал украинских колядок и их влияние на воспитание детей.

Ключевые слова: семья, воспитание, колядки, традиции.

Mykola Hladky, Ph.D. (History) Docent of the Culture studies and Ukrainian studies Department Drohobych Pedagogical University by I. Franko

EDUCATIONAL POTENTIAL OF UKRAINIAN CHRISTMAS CAROLS

The article deals with the moral, ethical and world outlook potential of the Ukrainian Christmas Carols and their influence on upbringing children.

Keywords: family, educational influence, education, Christmas carols, traditions.

Постановка проблеми. Повсякденне життя людей – це поєднання щоденної праці з відзначенням свят із дотриманням усталених обрядово-ритуальних дій, в основі яких традиції, що базуються на ще дохристиянських віруваннях. Серед календарних обрядів чи не найяскравішими є дійства різдвяно-новорічного періоду. “Найбільшим, найголовнішим українським родинним, громадським і релігійним святом” назвав Різдво авторитетний дослідник народної звичаєвості Степан Килимник [6, 11].

Складовою частиною святкових урочистостей

є традиція колядування, добре збережена і поширена в народі. Її збереженню сприяли і ліризм душі українців, відчуття мелодики мови і краси. Вона базується на віруваннях в магічну силу слова, з допомогою якого можна домогтися бажаного результату. Колядками вшановували родичів, сусідів, вітаючи їх із святами та висловлювали їм різноманітні побажання. Виконання цих творів сприяло формуванню святкового настрою, гуртуванню учасників цих урочистостей. Спільна колядка єднала покоління, виховувала дітей.

Основним осередком здійснення ритуально-обрядових дійств є сім'я, всі члени якої виконували дії відповідно із визначеною традицією роллю, яка в свою чергу залежала від статусу, віку, статі. Тим самим, діти з раннього дитинства переймали усталені норми поведінки, пізнавали сутність звичаїв, набували життєвого досвіду.

Прилучення дітей до колядування відбувається з раннього дитинства. Колядка з перших років життя входить у світ дитини. Із формуванням мовних навиків діти розучують відповідні тексти. Заохочені похвалюю, подарунком, вони виконували. Співучасть у цих дійствах традиції стає внутрішньою духовною потребою дитини, яка зберігається упродовж всього майбутнього життя. Тим самим, все це засвідчує величезний виховний вплив фольклору загалом і колядок зокрема на формування світоглядних установок та морально-етичних цінностей людини.

Аналіз останніх досліджень. Історія дослідження українських колядок розпочинається з кінця XVII ст., коли ще в 1693 році був записаний текст першої колядки [8, 643]. В кінці XVIII століття, у час активної фольклоризації церковно-християнських колядок і щедрівок, “потужний слід у цьому процесі залишив почаївський “Богогласник”, уперше опублікований 1791 р.”, а згодом неодноразово перевиданий. Його Іван Франко назвав “найважливішим твором червононоруської літератури XVIII віку”, важливим здобутком літератури “до часів Шашкевича” [14; 643]. У ньому було поміщено і низку творів, які і по нині є популярними колядками, як-от: “Бог ся рождає”, “Дивная новина” та інші [3, 117 – 123].

Упродовж XIX – XX століття фольклористи фіксували численні варіанти колядок, які широко побутували у народному середовищі. Але якщо на початку їх публікували як складову фольклорних збірок, то перше окреме наукове видання творів цього жанру здійснив видатний український етнограф, фольклорист Володимир Гнатюк [8].

З погляду аналізу особливостей розвитку українських колядок особливо цінною стаття Івана Франка “Наші коляди”, в якій автор ґрунтовно проаналізував спрямованість та характер творів різних тематичних груп [14].

Важливим здобутком української фольклористики XX ст. є об'ємна публікація колядок і щедрівок, підготовлених Олексієм Десем. Видання текстів доповнене фаховою вступною статтею, в якій автор аналізує цей різновид українського фольклору [10].

В час після проголошення незалежності України інтерес до цього виду народної творчості

зріс, що було викликано внутрішнім потягом людей до духовності, прагненням до збереження культурних національних традицій та відновлення втрачених. Одним із проявів цього стали наукові публікації вчених, котрі вийшли друком в діаспорі, а згодом перевидані в Україні. Зокрема, для нас вартісними є дослідження Степана Килимника, Олекси Воропая, Ксенофонта Сосенка в яких вчені детально проаналізували сутність різдвяної обрядовості українців та українських колядок [2; 6; 13].

З кінця XX ст. виходять друком ряд збірників українських колядок. Серед них зацікавлення викликають ті, в яких вміщені тексти колядок, щедрівок, записані в селах Дрогобиччини [1; 9; 12; 15; 16].

Загалом, якщо в українській фольклористиці дослідження українських колядок характеризується певними здобутками, то вивчення їх виховного впливу на виховання та розвиток дитини досліджені недостатньо.

Метою цієї статті є охарактеризувати виховний потенціал українських колядок з погляду формування світоглядних установок та морально-етичних цінностей у дитини. За основу аналізу взято твори, які поширені в першу чергу на теренах Дрогобиччини і зокрема зафіксовані в с. Доброгостів цього району.

Виклад основного матеріалу. Колядування своїми витоками сягає давніх дохристиянських часів, коли відзначали величне свято зимового сонцестояння – Коляду, в честь якого співали відповідні пісні. Первісно-основними мотивами цих творів були світоглядно-міфологічні ідеї, як-от створення світу та його першопочатки. В цих творах відображено народні уявлення та вірування дохристиянської епохи. У їх змісті описано створення світу, витоки життя. Провідними образами в текстах виступають: море, острів-камінь, світове дерево, птахи, три сили світу – сонце, місяць, дощ тощо [6, 43 – 46]. Колядки такого змісту в наш час практично вийшли із активного репертуару. Вони не відомі сучасникам, а значить їх вивчення може відбуватися шляхом навчальної роботи в школі. Саме тому на їх прикладі вчителів необхідно показати світогляд наших предків, їхнє розуміння світу та місце людини в ньому.

Із плином часу колядки від міфологічних уявлень наближаються до реалій повсякденного родинно-господарського життя. Основна спрямованість таких творів – аграрно-магічна, яка поступово трансформується у величальну. Провідними мотивами колядок цієї групи є величання господаря, господині, дівчини, парубка

з різноманітними побажаннями. Ці твори не є в активному використанні в наш час. Вони практично не відомі молодому поколінню, хоча ще зберігаються в пам'яті старожилів. Саме тому ознайомлення із ними дітей є важливим з погляду збереження етнокультурних надбань.

Серед творів, які виконували на честь господаря виділяється колядка **“Ой чи дома ж ти, господаречку”**, в якій оспівується головні символи селянської праці – *“хлібове житні-пшеничні, житні-пшеничні в Бога величні”* *“лощиці білокопитні”*, *“мелічки, як окленички”*, *“баранці круторогії”*, показано основні заняття хлібороба.

Близькою за спрямованістю є і ще одна господарська колядка, яка побутує зокрема в с. Доброгостів, є **“Чи спиш, чи чуєш, господаречку”**. Традиційно її обов'язково виконували після 24 години у ніч з 13 на 14 січня на вшанування господаря з нагоди Нового року (за старим стилем). Основна сюжетна лінія цього твору – оспівування селянської праці, починаючи від орання і звершуючи випіканням хліба.

Враховуючи зміст колядки **“Добрий вечір тобі, пане господарю”**, можна стверджувати, що вона теж була спрямована на вітання господаря але вже з нагоди інших свят. У цьому творі використана давній мотив, характерний для колядок – прихід трьох гостей. Однак, якщо в дохристиянські часи гостями виступали *“славне сонечко”*, *“ясний місяць”*, *“дрібний дощик”*, то в більш пізні часи – християнські *“празники”* Святеє Рождество, Василя, Святе Водохреща.

Возвеличення господаря властиве і щедрівкам. Показова в цьому плані щедрівка **“Позвольте нам, господарю, защедрувати”**, якою величали господаря із святами. У щедрівці **“Ой сива тая зозуленька”** ключовим є образ сім'ї, який у системі світоглядних цінностей українців займає особливо значиме місце. Акцентування на тому, що:

Ясен місяць – пан господар,

Красне сонце – то є його жона,

Дрібні зірки – то є його діти,

говорить про те, що наші пращури уявляли цю інституцію божественною, співставимою із астральними культурами. Звідси і святість, непорушність сімейних уз в житті – як однієї із основоположних моральних засад нашого народу.

На основі вказаних творів та подібних творів діти сприйматимуть працю селянина-хлібороба як важливу життєзначиму діяльність та і як сакральне дійство. В них формуватиметься пошана до батька, як засновника роду, годувальника.

В українській колядковій традиції певне місце займали і твори, виконання яких було спрямоване на пошанування господині. Зокрема, в с. Доброгостів зафіксована лише одна така колядка: **“По новій хаті, по нових сінях”**. Подібні твори були відомі й в інших регіонах України, про що зокрема свідчать записи П. Чубинського, проаналізовані С. Килимником [6, 84]. Головний персонаж твору *“файна господиня”*, яка *“ходить-походить по новій хаті, по нових сінях і ключики носить”*, остерігаючись щоб ними не подзвонити і не розбудити *“свого панка”*, котрий *“з-за гір приїхав, в свій дім заїхав”* і привіз їй дари: *“срібний перстенець”*, *“шовковий пояс”*, *“дорогий саян”*, *“завій дорогий”*. Одягнувши ці подарунки господиня в неділю рано іде до монастиря Богу молитися. Як бачимо, в цьому творі відображено морально-етичні взаємини у сімейному житті, релігійність, які відповідають життєвим цінностям українців.

Окремими різновидами творів, що характеризують родинно-господарське життя українців є щедрівки, спрямовані на пошану парубка і дівчини. В с. Доброгостів перші представлені лише двома зразками (**“Пішов Іван ячмінь косити”**, **“Ой там наш панок камінь лупає”**, другі – п'ятьма (**“А в лісі, ліску, на білім піску”**, **“В райським городі росла лелія”**, **“Ой там на леду, ледовиці”**, **“У саду, в саду, при винограду”**, **“Пасла дівчина чотири воли”**). Близькі за змістом тексти фіксували фольклористи і в інших населених пунктах на теренах Дрогобиччини [12, 22 – 25]. Твори подібного змісту – типові для українського традиції, вони відомі і в інших регіонах України, зокрема на Волині [6, 85 – 87].

Композиційно всі вони однотипні. Ключовим образом цих творів є парубок та дівчина. Відмінності в їх образах залежить від характеру виконуваної ними праці. Парубок косить, буде храм. Натомість у творах більш раннього періоду домінували мотиви прославлення парубка в якості мужнього воїна, але такі тексти в наш час практично вже не збереглися в народній пам'яті. Дівчина уособлює найкращі моральні якості: вона скромна, роботяща, вірна, вона випасає худобу, шие сорочку, вирощує квіти.

Лірично-емоційні мотиви, які відображають почуття закоханості між парубком і дівчиною, – прикметна риса таких творів. Якщо в образі парубка ми бачимо господаря, трудівника, хлібороба, будівничого, то символіка дівочих колядок має яскраво виражений шлюбний характер. Саме такими є *“сорочка”*, *“квітка”*,

“перстень”. А символ яблуні (“яблінь”) в літературі трактується як “космічне дерево, через яке сходить життя людини на землю” [6, 87].

Таким чином, сприйняття таких колядок молоддю буде сприяти їхньому розумінню своєї ролі у суспільстві, громаді, сім’ї. На їх прикладі, засвоюватимуться моральні цінності міжособистісних взаємин.

Особливе місце в системі зимового обрядового фольклору займають дитячі колядки. Іде мова не про твори, які діти, перейнявши від дорослих, виконують, а специфічні твори, які колядуються виключно дітьми. Вони виступають як один із різновидів дитячого фольклору.

Вони чотиривіршової строфічної форми, виконуються речитативом без музичного супроводу. Це: “Я маленький пастушок” і “Я маленький хлопчик”. Такі дитячі колядки поширені і в інших місцевостях Бойківщини і є типові для українського дитячого фольклору [5, 152; 17, 7 – 8].

Виконавцями цих творів були діти у віці 3 – 6 років, які ще не могли вивчити напам’ять об’ємний колядки та засвоїти їх мелодію. Натомість невеличкий за обсягом текст, легка манера виконання, можливість самопредставлення дитини сприяли популярності цих творів у дитячому середовищі. Дорослі з приємністю розучували з дітьми ці колядки, а, завітавши в гості до родичів під час свят, давали можливість дитині проказати її. Це надавало більшій емоційності атмосфері, яка панувала за святковим столом, а також було предметом похвальби дитиною багьками. Тим самим діти змалечку вже засвоювали навички колядування і прилучалися тим самим до відтворення цієї культурної традиції.

За змістом ці колядки простенькі, доступні для дитячого сприйняття. Дитина представляє себе – “я маленький пастушок”, що віддзеркалює раннє залучення дітей до пастушества. У нього “по коліна кожушок”, адже на дворі зима з її тріскучими морозами. Однак це не злякало дитину, і вона ходить “від хати до хати Ісусика вітати”. В іншому варіанті “маленький хлопчик”, “сівши на стовпчик”, вітає Ісусика грою на скрипці. Усвідомивши, що за коляду обдаровують, діти просять ласощі – “яблука і горішки” для “потішки”. Як явище пізнішого часу творення виступають мотиви, коли діти просять гроші і то не “копійки”, а “паперові” апелюючи до гонору господаря (“будьте люди гонорові”). Звичайно, що такі прохання носять гумористичний характер.

Окремою тематичною групою є колядки релігійного змісту. В їх змісті оспівування

народження Ісуса Христа, Його хрещення, величання Богородиці, возвеличення християнських святих. Проповідування християнських чеснот, які співзвучні з загальнолюдськими гуманістичними цінностями – доброзичливості, співчуття, допомога бідним і знедоленим, смиренність тощо – провідна ідея цих творів, творених у більш пізні часи. З допомогою таких релігійних пісень відбувається зближення загальнолюдських прагнень та устремлень з біблійними сюжетами.

Серед них особливе місце займає **“Бог Предвічний”**. “Найкращою з усіх наших пісень церковних”, “правдивою перлою поміж нашими піснями церковними”, – так характеризував Іван Франко цей твір. “Високий дух релігійної пісні тої проявляється іменно в теплій любові до всіх людей, а головню до простого люду, до простого робітного життя, котрою дише вся колядка” [14, 32]. Величальна, урочиста, вона по суті стала гімном народженню Ісуса Христа і саме тому і понині є першою із всіх наших коляд.

“Простота композиції і тону і zarazом тепле чуття” вплинули, на думку Івана Франка, на те, що колядки, в яких оспівано євангельські оповіді про життя Ісуса, стали популярними в народі. Як приклад, він наводить такі, як **“Вселенная веселися”**, **“Дивная новина”**, **“Нова радість світу з’явила”** [14, 32 – 34]. Таке ставлення до цих творів і понині. До часто виконуваних також можна віднести і інші колядки такого ж спрямування, в яких прославляється ідея Різдва Христового: **“Бог ся рождає”**, **“В Вифлеємі новина”**, **“Небо і земля нині торжествують”**, **“Возвеселімся всі разом нині”**, **“По всьому світу стала новина”** та інші.

Хвала Рожденному Христу – провідна ідея й колядки **“Нова радість стала”**, яка по суті є чи не найбільш поширеним твором. Заодно висловлюються *“сердечні благання”* *“дарувати літа щасливії господарю, господині, всій його родині і всьому народу”*. На основі цього твору створено ряд інших варіант. В одному із них прохання: *“дарувати волю Україні”*, яке *“просять малі діти”*. Вражає мотивація, яка має сильний виховний вплив:

Для себе ж благають, най вже змалку знають,
Труд і працю віддавати для рідного краю.

Помітне місце в українському фольклорі, зокрема і в колядках, займає образ Богородиці. Саме її скитання по світу оспівані в колядках **“На різдвяні свята”**. Життєві випробування Богородиці передає і твір **“Пречистая Діва по світу ходила”**, яка відома в кількох варіантах. Оспівування подвигу Божої Матері, котра заради порятунку Сина зазнає чимало поневірянь, – така

провідна ідея колядки **“В місті Вифлєємі”**. На прикладі такого роду колядок відбувається формування у дітей розуміння материнської жертвності, материнського подвигу на який вона здатна задля рідної дитини.

Етнокультурна своєрідність України добре підмічена в творі **“Нині Рождество Божого Дитяти”** коли **“браття-українці”** прийшли привітати Ісуса Христа:

Тутки лемки співають,
 Подоляки іграють,
 Волиняк щось міркує,
 Бойко легко танцює,
 Полтавець плясає,
 Гуцул трембітає.

Так само й у колядці **“Нині ся з’явила весела новина”** показано співучасть людей із різних сіл нашого краю, із Поділля, Підгір’я, в вітанні Новонародженого Месії. Величаючи Ісуса, стали складати вірші. Сформувалася атмосфера загальної благодаті. На запитання: *“Ой звідки, ви люди, ой звідки ви милі, що так гарно, так сердечно мене звеселили?”*, з великим почуттям любові до рідної землі, українці відповіли:

Ми є з України, з веселого краю,

Там так красно сонце сяє, наче в Божім раю.

Загалом, національно-патріотичні мотиви на фоні релігійно-християнських – це прикметна риса наших колядок. Це сприяло тому, що такі колядки як **“По всьому світу йде добра новина”**, **“По всьому світу радість велика”**, **“Вселенна веселися”**, **“З неба зірка”**, **“Ой над Вифлєємом”**, **“Над степом сяє Христова зірниця”**, **“Ой на Вкраїні зорі засвітили”**, **“З’явилась, браття, добра новина”** здобули широку популярність. В них народ висловлював і свої суспільні погляди, сприйняття яких важливе для розвитку підростаючого покоління. Так, віками вимріяний ідеальний суспільний лад оспіваний у колядці **“Ой над Вифлєємом”**. Це суспільство, де

...добро настане,

Буде щастя, буде доля,

Ні раба, ні пана.

Ні раба, ні пана,

Ні важкого лиха,

Радість люба між братами,

Мир і згода тиха.

Ідеї загальнонаціонального єднання, що вся *“...вільна Україна в пісні витає Господнього Сина”*, передають слова:

З Карпат з поклоном йдуть лемки й гуцули,

Бо ту новину на горах почувли.

Несуть у дари кептарик Христові,

Щоб ріс Він у ньому, як легінь здоровий.

А подоляки з плодючого лану

Несуть колачі і медочку з бочки.

А волиняни з цимбалами приходять,

Браття полтавці пісеньки виводять.

Ці ж самі мотиви присутні і у колядці **“Ой на Вкраїні зорі засвітили”**, але вже вісниками народження Хреста виступають українські ріки:

Дніпро збудився, забув зиму люту,

Подав новину до бистрого Пруту.

А Прут бистренький

Дністер закликає,

В далеку Волинь ту вість посилає.

Дізнавшись про цю звістку:

...звеселіла вкраїнська земляця,

Що їй звістила небесна зірниця.

І ми, братове, зрадіймо новині,

В добрій надії зрадіймо нині.

Історичні умови, реалії життя вплинули також на формування колядок суспільно-політичного змісту, особливо присвячених національно-визвольній боротьбі українського народу в 40 – 60-х роках ХХ ст. Серед них, на думку дослідників і збирачів фольклору, найпопулярнішою повстанською колядкою є **“Сумний святий вечір”** [4, 60; 11, 34], широко відома в численних варіантах. Як зауважив Григорій Дем’ян, відомий дослідник повстанського фольклору, вона **“побуває на всіх континентах, де тільки живуть українці”** [4, 362]. Вона не лише зворушує глибинні почуття людини, а й відлунує нескореністю духу всіх, хто відчуває себе українцем.

Характеризуючи художньо-поетичне чуття автора цього твору, Є. Луцько зауважив, що народному митцеві вдалося **“пригадати кожному його власну трагедію, влучним порухом оживити картини побаченого й пережитого, які не минули безслідно, а назавжди осіли на дні душі”** [11, 38]. Будучи **“уснопоетичним шедевром періоду збройної національно-визвольної боротьби”**, цей твір, який популярний і досі, **“засвідчує, що український народ і далі вірний ідеалам національної, політичної, релігійної і моральної свободи, без яких не мислить свого сьогодення й майбуття”** [11, 39].

Висновки. Колядування як явище національної культури пройшло тривалий шлях історичного розвитку. Кожна епоха привносила нові доміанти в суспільне життя, які відлунням проходять через сюжети зразків народно-поетичної творчості. Провідними ідеями, якими пройняті наші колядки, є високоморальні цінності родинно-сімейного життя. Вони віддзеркалюють християнський світогляд людей. В них відображено національно патріотичні настрої людей, усвідомлення територіальної цілісності і

етнокультурної розмаїтості України. Виконуючи їх, українці пропагували державницьку ідею, виражали сподівання і надії на вільне, заможне та щасливе життя, возвеличували героїв національно-визвольної боротьби. Саме ці риси і обумовили значну популярність колядок і їх активне побутування і по нинішній час.

1. Бог ся рождає. Колядки та щедрівки. / Зеновій Бервезький. – Львів: Євросвіт, 2003. – 64 с.: іл.

2. Воропай Олекса. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. / Олекса Воропай. – Київ: АТ “Оберіг”, 1993. – 590 с.

3. Дем’ян Григорій. Українська фольклористика в Галичині кінця XVIII – початку XIX ст. / Григорій Демян. – Львів: Інститут народознавства, 2004. – 223 с.

4. Дем’ян Григорій. Українські повстанські пісні 1940 – 1960 років. / Григорій Демян. – Львів-Київ: Галицька Видавнича Спілка, 2003. – 581 с.

5. Дитячі пісні та речитативи / Упоряд. Г. Довженок, К. Луганська. / Галина Довженок, Катерина Луганська. – Київ: Наукова думка, 1991. – 254 с.

6. Килимник С. Український рік у народних звичаях в історичному освітленні: [У 3 кн. 6 т. – Факс. Вид. – Київ: АТ “Обереги”, 1994. – Кн. 1., Т.1: Зимовий цикл); Т. 2: (Весняний цикл). – 400 с.

7. Кирчів Роман. Українські колядки та щедрівки // Колядки і щедрівки / Упорядкування, вступна стаття, примітки М.С. Глушка. / Роман Кирчів. – Київ: “Музична Україна”, 1991. – 239 с.

8. Колядки і щедрівки, зібрав Володимир Гнатюк, Т. І. / Колядки господарю і господині /

/ Етнографічний збірник. – Львів, 1914. – Т. XXXV; Т. II. / Колядки парубкові, дівчині, жартівливі, пародії та ін. // Етнографічний збірник. – Львів, 1914. – Т. XXXVI.

9. Колядки і щедрівки / Упорядкування, вступна стаття, примітки М.С. Глушка. / Михайло Глушко. – Київ: “Музична Україна”, 1991. – 239 с.

10. Колядки та щедрівки / Упорядкування, передмова і примітки О.І. Дея. / Олексій Дей. – Київ: Наукова думка, 1965. – 800 с.

11. Луньо Євген. Повстанська колядка “Сумний святий вечір”. / Євген Луньо. – Народознавчі Зошити. – 2003. – № 1 – 2. – С. 34 – 39.

12. Народні пісні з Батьківщини Івана Франка / Зібрав та упорядкував В. Сокіл. / Василь Сокіл. – Львів: Каменяр, 2003. – 407 с.: мал.; ноти.

13. Сосенко Ксенофонт. Різдво-Коляда і Щедрий вечір. / Ксенофонт Сосенко. – Київ: Обереги, 1994. – 286 с.

14. Франко Іван. Наші коляди. / Іван Франко. // Зібр. тв.: У 50 томах. – Київ: Наукова думка, 1980. – Т. 28. Літературно-критичні праці (1890 – 1892). – С. 15 – 38.

15. “...Хай луна колядка в небесах” / Упорядник М. Гладкий. / Микола Гладкий. – Дрогобич: Посвіт, 2009. – 120 с.

16. “...Хай луна колядка в небесах” / Упорядник М. Гладкий. Видання 2-е, доповнене. / Микола Гладкий. – Дрогобич: Посвіт, 2010. – 155 с.

17. Яцків Лідія. Дитячі колядки, щедрівки та віншівки з Бойківщини. / Лідія Яцків. // Народознавчі Зошити. – 1996. – № 1. – С. 7 – 8.

Стаття надійшла до редакції 12.06.2014

“Збережи своє величезне дитяче серце!.. Пізнавай світ, отримуй знання, набирайся досвіду, але не прагни дорослішати. Так, людина – це в першу чергу її Вчинці, але навряд чи наші діїства, будучи позбавленими щирих відчуттів, можуть називатися настільки гучним словом”.

Антуан де Сент-Екзюпері
французький письменник і авіатор, граф

